

YENİ DÜNYA EKONOMİ VE GÜVENLİK MİMARİSİ

NEW WORLD ARCHITECTURE OF ECONOMY AND SECURITY

TASAM YAYINLARI

Editörler / Editors

Dr. R.S. Savaş Biçer, Ahmet Yıldız

**YENİ DÜNYA EKONOMİ VE
GÜVENLİK MİMARİSİ**

**NEW WORLD ARCHITECTURE OF
ECONOMY AND SECURITY**

YENİ DÜNYA EKONOMİ VE GÜVENLİK MİMARİSİ

NEW WORLD ARCHITECTURE OF ECONOMY AND SECURITY

Editörler / Editors:
Dr. R.S. Savaş BİÇER, Ahmet YILDIZ

İSTANBUL

TASAM YAYINLARI, Uluslararası İlişkiler Serisi

İSTANBUL, Kasım 2020
ISBN: 978-605-4881-41-3
711 Sayfa 14x21 cm

Editörler: Rüştü Salim Savaş BİÇER, Ahmet YILDIZ

Editör Yardımcıları: İzgi SAVAŞ, Ayşe Amine TUĞ KIZILTOPRAK

Yayın Yönetmeni: İhsan TOY

Yayın Koordinatörü: Ali BAŞAR

Grafik Tasarım: Ahmet TECİK

Hırka-i Şerif Mah. Eski Ali Paşa Cad. No: 20 34087 Fatih, İstanbul, TR
Tel: +90 212 635 6151 (pbx) Faks: +90 212 532 5882
www.yayinlar.tasam.org • e-mail: ihsantoy@tasam.org

© bilgisi

“YENİ DÜNYA EKONOMİ VE GÜVENLİK MİMARİSİ”
“NEW WORLD ARCHITECTURE OF ECONOMY AND SECURITY”

İsimli kitabın tüm hakları TASAM Yayınları'na aittir.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ -1

Süleyman ŞENSOY11

ÖNSÖZ -2

Vahit ERDEM 17

SUNUŞ

Dr. R.S. Savaş BİÇER..... 23

SAVAŞ VE BARIŞA SİYASAL FELSEFE AÇISINDAN BAKMAK: 21. YÜZYIL BARIŞ YÜZYILI OLABİLECEK Mİ?

Büyükelçi (E) Prof. Dr. Ali Engin OBA 25

DİJİTALLEŞMENİN ASKERLİK MESLEĞİ ÜZERİNE ETKİLERİ VE DİJİTAL ASKERLER

Tuğg. (E) Doç. Dr. Fahri ERENEL..... 49

HİPER-REALİTE BAĞLAMINDA ‘YUMUŞAK VE SERT GÜCÜN’ ‘AKILLI GÜCE’ DÖNÜŞEBİLMESİ ÜZERİNE” SOSYOLOJİK TETKİKLER: KUZAY SURİYE ÖRNEĞİ

Doç. Dr. Âdem PALABIYIK 57

POSTHUMANİST GÜVENLİK YAKLAŞIMINDA ÇEVRE MERKEZCİLİK

Dr. Ali AÇIKGÖZ..... 75

NATO’S MILITARY STRUCTURE: CHANGE AND CONTINUITY

Asst. Prof. Ali Bilgin VARLIK 91

COMPARATIVE ANALYSIS OF NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION (NATO) AND SHANGHAI COOPERATION ORGANIZATION (SCO) IN TERMS OF THEIR COUNTER-TERRORISM DOCTRINES, ORGANIZATIONAL STRUCTURES AND PRACTICES

Assoc. Prof. Giray SADIK, Aybike YALÇIN İSPİR117

ENERJİ GÜVENLİĞİNİN EKONOMİYE VE ULUSLARARASI GÜVENLİĞE ETKİSİ

Prof. Dr. A. Beril TUĞRUL113

ROBOTİK ÇAĞDA SİLAHLI KUVVETLERDE İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ

Ebru CAYMAZ, Doç. Dr. Fahri ERENEL, Batuhan UMUT 145

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN ORTAK SAVUNMA KİMLİĞİNDE ALMANYA'NIN ROLÜ

Elif ATEŞ 153

SİYASAL İLETİŞİM BAĞLAMINDA 1990 SONRASI NATO'NUN GÜVENLİK SÖYLEMİ

Dr. Emine KILIÇASLAN 169

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKALARI: ATLANTİKÇİ-AVRUPACI AYRIMINI FRANSA ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRMEK

Emre ERDEMİR 185

ABD-RUSYA İLİŞKİLERİNDE CAYDIRICILIK VE SİLAHLARIN KONTROLÜ: 21. YÜZYILDA NÜKLEER STRATEJİNİN GELECEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Emre OZAN 197

ULUSLARARASI HUKUK BAĞLAMINDA SİBER SAVAŞ VE SAVAŞ HUKUKU KURALLARININ SİBER SAVAŞA UYGULANABİLİRLİĞİ MESELESİ

Arş. Gör. Erdi ŞAFAK 215

RUSYA’NIN ASKERİ MÜDAHALESİ BAĞLAMINDA UKRAYNA VE GÜRCİSTAN’IN ULUSAL GÜVENLİK STRATEJİSİ

Halit Ahmet KAHRAMAN 255

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASINDA BÖLGESEL EKOSİSTEMLERİN NASIL ELE ALINDIĞINA DAİR BİR VAKA ÇALIŞMASI: EKSEN ÜLKELER TEZİ

Dr. Öğr. Üyesi Hasan Deniz PEKŞEN..... 287

REPATRIATION OF AFGHAN REFUGEES, FENCING PAK-AFGHAN BORDER FOR NATIONAL SECURITY OF PAKISTAN

Dr. Imrana BEGUM..... 307

GÜVENLİK TANRIÇASI ‘SECURİTAS’IN ÖLÜMÜ: CESUR YENİ DÜNYA

Dr. Öğr. Üyesi Emre BAYSOY, Öğr. Gör. Hülya KÜÇÜK, İrem Ece AKPINAR 321

DIŞ POLİTİKALARI ÇERÇEVESİNDE, AMERİKA’NIN TÜRKİYE’YE YÖNELİK HASMANE POLİTİKALARI VE HAK İHLÂLLERİ; DENGELEYİCİ TEDBİRLER

Prof. Dr. Kenan ÖREN 333

ASSESSING THE POST-JULY 15 TURKİSH MILITARY: A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE EUPHRATES SHIELD AND OLIVE BRANCH OPERATIONS

Dr. Metin GÜRCAN 371

TERÖR

Mithat IŞIK 397

FALLOUTS OF PARIS CLIMATE TREATY AND ENVIRONMENTAL SECURITY: THE PRAGMATIC CASE OF THE PHILIPPINES

Mohamadan ABDULKASAN, Esra Banu SİPAHİ 407

KAVRAMSAL YAKLAŞIM BAKIMINDAN DÜZENSİZ SAVAŞ

Necdet ÖZÇELİK 437

TRANSFORMATION OF INTERNATIONAL SECURITY ARCHITECTURE IN 21TH CENTURY AND THE CHALLENGES FOR TURKEY

Assoc. Prof. Oktay BİNGÖL 447

ENERGY ALLIANCE IN A TURBULENT REGION: THE IMPLICATIONS OF THE EAST MED GAS FORUM FOR TURKEY AND NORTH CYPRUS (TRNC)

S. Süha ÇUBUKÇUOĞLU 465

CYBER WARFARE AS A NON-KINETIC THREAT: IMPLICATIONS FOR PAKISTAN

Sarmad Ali KHAN 477

TURKEY'S ROLE IN THE MIDDLE EAST AND NEW REGIONAL ORDER

Assoc. Prof. Shun-Wen WANG, Prof. Wen-Sheng CHEN 493

KENTTE GÖÇ VE GÜVENLİK İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: ESENLER İLÇESİ ÖRNEĞİ

Öğr. Gör. Hülya KÜÇÜK 509

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER TARAFINDAN GERÇEKLEŞTİRİLEN SİBER GÜVENLİK ÇALIŞMALARI

İbrahim AKDAĞ..... 523

DEVLET-DIŞI SİLAHLI AKTÖRLER VE YENİ ORTAÇAĞCILIK TARTIŞMALARI; GÜVENLİĞİ YENİDEN DÜŞÜNMEK

Dr. Nihal EMEKLİER 527

THE RISING IMPORTANCE OF SHANGHAI COOPERATION ORGANIZATIONS A NEW PLAYER IN THE EURASIAN ENERGY SECURITY: A SPECIAL FOCUS ON SELECTED OIL AND NATURAL GAS PIPELINE PROJECTS

Sina KISACIK 547

ROHINGYA CRISIS: THE METAMORPHOSIS OF REGIONAL SECURITY AND GEOPOLITICAL MAP

Imran KHAN 579

THE RIVALRY BETWEEN THE PIPELINE-PROJECTS TURKISH-STREAM AND EAST-MED AND IT'S GEOPOLITICAL IMPACT

Andreas WISUSCHIL..... 597

AFRİKA

CLIMATE CHANGE AND ENVIRONMENTAL SECURITY IMPACTS IN THE WORLD AND AFRICA

Buket ALÇİNTELEP 603

SOMALİ'DE GÜVENLİĞE KAPSAMLI YAKLAŞIM VE İSTİKRARA KATKI YAPAN ULUSLARARASI MİSYONLAR

Dr. Öğretim Üyesi Güngör ŞAHİN611

AFRİKA'DA YABANCI GÜÇLER VE REKABETİN YÖNETİŞİMİ
Tümg. (E) Güray ALPAR 625

SOMALİ'DE İSTİKRARIN SAĞLANMASINDA AMISOM'UN ROLÜ VE BÖLGESEL ETKİSİ
Dr. Öğr. Üyesi M. Cem OĞULTÜRK 641

AFRICA'S SECURITY PROBLEMS AND POSSIBLE REMEDIES
Ambassador (R) Numan HAZAR..... 655

**ULUSLARARASI GÜÇ KONSEPTİNİN DÖNÜŞÜMÜ:
ASKERÎ GÜÇ = SİBER AKILLI GÜÇ**
Dr. Öğretim Üyesi Asena BOZTAŞ..... 663

KÖRFEZ

THE IMPACT OF INCREASED TURKISH QATARI SECURITY RELATIONS ON THE MIDDLE EAST SECURITY
Dr. Doğan Şafak POLAT 675

KÖRFEZ GÜVENLİK MİMARİSİNDEKİ YENİ PARADİGMALAR
Arş. Gör. Mehmet RAKİPOĞLU 695

KENTTE GÖÇ VE GÜVENLİK İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: ESENLER İLÇESİ ÖRNEĞİ

Hülya KÜÇÜK

*Öğr. Gör., Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO,
Yerel Yönetimler Programı, İstanbul Üniversitesi,
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı
Doktora Öğrencisi, hulyakucuk2015@gmail.com*

Özet

2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaş nedeniyle daha önce göç veren bir ülke olan Türkiye yoğun bir şekilde göç almıştır. Bu nedenle son yıllarda ülkemizdeki mülteci sayısının artmasıyla Türkiye’nin uygulayacağı göç politikaları önem kazanmıştır. Göç eden “geçici koruma altındaki Suriyeliler” çoğunlukla kentlere yerleşmiştir. Bu bağlamda kentlerde ortaya çıkan sorunları çözmek için merkezi yönetim kadar yerel yönetimlerin uygulayacağı göç politikaları da oldukça önemli hale gelmiştir. Kentlerin güvensiz oluşu kentte yaşayanların hayatlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu politikaların belirlenmesi ve uygulanması kent güvenliği açısından önem taşımaktadır.

Göç nedeniyle kentlerde yaşayan nüfusun artması birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu durum hem kentlerde düzensizliğe hem de suç oranının artmasına neden olmuştur. Böylece kentlerin güvenliğini sağlamak önemli bir sorun haline gelmiştir. Bu bağlamda da kentlere yerleşen Suriyelilerin kentlere uyumu, yaşam koşulları, temel ihtiyaçlara ulaşımı kentin düzeni ve güvenliği için önem taşımaktadır.

Bu çalışmanın amacı göçün kentlerdeki güvenlik algısına olan etkisini değerlendirmek ve göçle gelen Suriyelilerin kentte yaşamaya başladıktan sonra

diğer vatandaşlar için kenti güvensiz hale getirip getirmediklerini sorgulamaktır. Çalışma kapsamında alan araştırması için 2011 yılından itibaren İstanbul ilinde en fazla mülteci alan ilçelerden biri olan Esenler ilçesi seçilmiştir. Çalışmada Esenler ilçesinde mültecilerin yoğun olarak yaşadığı mahallelerden seçilmiş 50 kişi ile derinlemesine mülakat yapılmıştır. Bununla birlikte Esenler Belediyesi yetkilileri ve mahalle muhtarları ile de görüşmeler yapılmıştır. Çalışmanın ilk bölümünde kent, göç ve güvenlik kavramları ile kavramsal çerçeve çizilmiştir. İkinci bölümünde göç sonucunda kentteki güvenlik algısı ele alınmıştır. Son bölümde ise Esenler ilçesinde 50 kişi ile yapılacak derinlemesine mülakat ve Esenler Belediyesi yetkilileri ve mahalle muhtarları ile yapılan görüşme sonucunda elde edilen veriler üzerinde ilçedeki güvenlik algısı incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kent, Göç, Mülteci, Güvenlik, Esenler İlçesi

AN EVALUATION ON THE RELATIONSHIP BETWEEN MIGRATION AND SECURITY IN THE CITY: THE CASE OF ESENLER DISTRICT

Abstract

Turkey, once a country of emigration, has turned to be an intensely migration-receiving country due to the civil war started in Syria in 2011. Therefore, migration policies that Turkey will implement has become more important because of the increasing number of refugees in our country in recent years. Syrian refugees under temporary protection have mostly settled in cities. In this context, migration policies to be implemented by local administrations have become very important as well as central government in order to solve the problems in cities. The insecurity of the cities affects the lives of the inhabitants negatively. Determination and implementation of these policies are important for urban security.

The increase in the population living in cities due to migration has brought many problems. This situation caused both irregularity in cities and increased crime rate. Thus, ensuring the security of cities has become an important problem. In this context, the adaptation, living conditions and access to basic needs of the Syrians who settled in the cities are important for the order and security of the city.

The aim of this study is to evaluate the effect of migration on the perception of security in cities and to question whether the immigrants make the city unsafe for other citizens after they start to live in the city. Within the scope of the study, Esenler district, which is one of the districts receiving the highest number of refugees in Istanbul since 2011, has been selected for field research. In this study, in-depth interviews were being conducted with 50 people selected from neighbourhoods where refugees live in Esenler district. In addition, meetings were being held with the authorities of the Esenler Municipality and the neighbourhood headmen. In the first part of the study, a conceptual framework will be drawn with the concepts of city, migration and security. In the second part, the perception of security in the city as a result of migration was to be discussed. In the last section, the perception of security in the district was to be examined on the data obtained as a result of an in-depth interview with 50 people in Esenler district and interview with the officials of Esenler Municipality and neighbourhood headmen.

Keywords: City, Migration, Refugee Security, Esenler District

1. GİRİŞ

Alman atasözü “Kent havası insanı özgür kılar” (Stadtluft macht Man frei) demektir. Bu söz, kentlerin insanları özgür kıldığını, demokrasi bilincinin gelişmiş olduğunu, insanın kendini keşfetmesini ve kendine ait oluşunu hatırlamasını (Keleş, 2005: 10) ve insanların kent üzerinde söz hakkına sahip olmasını, kentin insanlara birçok imkânı sunmasını ifade etmektedir. Kentlerin bu özelliklerinin yanında kıra göre daha güvenilir olduğu da ifade edilmektedir. Kentlerin sunduğu bu imkânlar nedeniyle kentlerde yaşayan insan sayısı her geçen gün artmaktadır. Kentlerin kalabalıklaşmasının birçok nedeni bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri ve en belirgin şekilde ortaya çıkanları kırdan kente göç ve uluslararası göçtür. İş bulmak, daha iyi yaşam şartları, eğitim gibi nedenlerden dolayı isteğe bağlı olarak göç edenlerin yanında zorunlu olarak kendi ülkeleri içinde ya da başka ülkelere göç eden birçok insan da bulunmaktadır. Göç edenler sığınmacı, mülteci, göçmen, misafir ve geçici koruma altındakiler olarak isimlendirilmektedir. Göçün ekonomik, psikolojik, sosyolojik, politik, çevresel ve güvenlik olmak üzere birden çok boyutu bulunmaktadır. İnsanların hem kırdan kente hem de farklı ülkelere göç etmesi nedeniyle ülkemiz kentlerine yerleşmesi sonucunda bu durum kentlerin yö-

netimi ve güvenlikle ilgili bir sürü sorunu da beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda da kentlerdeki göç ve güvenlik ilişkisi ve bu ilişkinin iyi bir şekilde yönetilmesi önem taşımaktadır.

Çalışmada 2011 yılında Suriye’de çıkan İç Savaş nedeniyle ülkemize göç etmek zorunda kalan “Geçici Koruma Altındakiler”in kentlerde yarattığı güvenlik algısı ele alınmıştır. Türkiye, Suriye’de çıkan İç Savaş nedeniyle uluslararası göçe maruz kalmış ve her geçen yıl göçün olumsuz etkilerini önemli ölçüde yaşamıştır. Bu nedenle de Türkiye’de göçün yönetimi özellikle kentlerde önemli hale gelmiştir. Çalışma kapsamında İstanbul’u en fazla göç alan ilçelerinden biri olan Esenler’de yaşayan “Geçici Koruma Altındakiler”in Türk vatandaşları üzerinde yarattığı güvenlik algısı incelenmiştir.

Bu çalışmanın ilk bölümünde kent, göç ve güvenlik kavramları ile kavramsal çerçeve oluşturulmuş, ikinci bölümünde göç sonucunda kentteki güvenlik algısı ele alınmıştır. Son bölümde ise Esenler ilçesinde 50 kişi ile yapılmış derinlemesine mülakat ve Esenler Belediyesi yetkilileri ve mahalle muhtarları ile yapılan görüşme sonucunda elde edilen veriler üzerinde ilçedeki güvenlik algısı incelenmiştir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE: KENT, GÖÇ VE GÜVENLİK KAVRAMLARI

Kentlerin ortaya çıkışı, Batı Avrupa’nın tarihinde yeni bir dönemin başlangıcını belirlemiştir. Kentler ortaya çıkana kadar toplumda “rahipler” ve “soylu” sınıf olmak üzere iki etkin düzen bulunmaktaydı. Kentlerle birlikte “orta sınıf” da bu iki etkin düzenin içinde yerini almıştır (Pirenne, 2014: 157). Böylece kent olarak adlandırdığımız yerleşim yerleri sosyal, ekonomik, toplumsal ve siyasi olmak üzere birçok etkeni ve farklılığı içinde barındırmaya başlamıştır. Kent, “*tarım dışı üretimin yapıldığı, dağıtım ve denetim işlevlerinin toplandığı, belirli büyüklük, heterojenlik ve bütünleşme düzeylerine varmış bir mekân*” olarak tanımlanmaktadır (Keleş, 1996: 35). Kent, hem yeni bir ekonomik teşkilatlanma ve değişmiş bir fiziki çevreyi belirtmekte hem de insan davranış ve düşüncelerine de tesir eden yeni bir değişik sosyal düzeni ifade etmektedir (Es ve Ateş, 2004: 211-212). Bununla birlikte kenti siyasal, toplumsal, yönetsel ve ekonomik alanların bütün vatandaşlar için var olduğu bir yaşam alanı olarak tanımlamak mümkündür. Kent kavram olarak insanı çevreleyen ve ondan etkilenen bütün boyutların hepsini içermektedir. Kent kavramı

çok boyutludur ve geniş kapsamlı olarak ele alınmalıdır. Kavram sadece fiziki bir mekân ve nüfus tanımı olmanın ötesinde bir anlama sahiptir (Hayta, 2016: 166). Kent kavramının bir boyutu olan idari ve demografik boyut; belli bir nüfus büyüklüğüne ulaşan yerleşim yeridir. Nüfusun tek başına kent kavram-sallaştırmasında ölçüt olması mümkün değildir. Kent araştırmalarına katkıda bulunan sosyal bilimciler tarafından kentin tanımı yapılmıştır. Kent ile ilgili çalışmaların tarihi, *The City* başlıklı çalışmasından dolayı Max Weber'e kadar dayandırılmaktadır. Bununla birlikte Patrick Dunleavy de kent üzerine ilk farkındalığın 1890'larda Weber ve Tönnies ve Simmel ile birlikte başladığını ifade etmektedir (Özdemir, 2010: 46).

Max Weber'e kentin siyasal ve ekonomik olarak örgütlenme biçimi olmasının önemi üzerinde durmuştur. Weber'e göre kent, basit olarak birbirinden ayrı ancak birbirine yakın konutların toplandığı bir yerleşimdir ve kentte tarımdan çok ticaret ve zanaat ile geçim sağlanmaktadır (Özdemir, 2010: 49). Bunun yanında Weber, kalesi, pazarı, mahkemesi ya da görelî otonom yasaları, kısmi bir ekonomisi ve özerkliği olan yerleşim yerinin kent olduğunu ve bu özelliklerin hepsini taşıyan kentin siyasal bir birim olduğunu belirtir (Pustu, 2006: 130). Karl Marx ve Engels kenti, ekonomi-politik perspektif ile sermaye birikimi, sınıf bilinci ve çatışma üzerinden ele almıştır. Marx kentleri iş bölümünü esas alarak tanımlamıştır (Turut ve Özgür, 2018: 3-4). Emile Durkheim ise kenti, iş bölümü ve dayanışma kavramları ile ilişkili olarak ele almaktadır. Louis Wirth kenti, nüfus büyüklüğünün, yoğunluğun ve heterojenliğin karakterize etmesi şeklinde tanımlamaktadır.

Kentin diğer boyutu olan; sosyo-ekonomik ve kültürel boyuta göre kent, sosyal hayatın mesleklere, iş bölümüne, farklı kültür gruplarına göre organize edildiği, kurumlaşmaların yoğunluk kazandığı, karmaşık insan ilişkilerinin bütün bir günlük yaşayışı etkilediği yerleşme merkezi olarak tanımlanmaktadır (Keleş, 1997: 19). Yapılan tanımlardan kentin nüfus yoğunluğu, yerleşmenin büyüklüğü ve heterojen yapı olmak üzere üç temel özelliği olduğunu söyleyebiliriz.

Kentlerin nüfusunun artmasında önemli etkiye sahip olan göç olgusunun da ekonomik, siyasi, kültürel ve sosyal boyutları bulunmaktadır. En basit anlamıyla kişilerin yerleşmek amacıyla bir yerden başka bir yere gitmeleri hareketine göç adı verilmektedir. Göç olayının olumlu ve olumsuz etkinliği bulunmaktadır. İş olanaklarının yaratılması gibi olumlu etkilerinin olabileceği gibi, kentlerde konut yetersizliği ya da konut fiyatlarının yüksek olması nedeniyle

gecekondulaşmanın ortaya çıkması, göç sonucunda nüfusun artmasıyla mahal- li hizmetlerin yeterli şekilde yerine getirilememesi, nüfusun artmasıyla iş im- kânlarının azalmasıyla olumsuz etkileri de ortaya çıkabilir (Es ve Ateş, 2004: 210-211). Göçler sonucunda göçmen, mülteci, sığınmacı ve geçici koruma altındakiler kavramları ortaya çıkmaktadır. Göçmen, kişisel rahatlık amacıyla ve dışarıdan herhangi bir zorlama unsur olmaksızın ilgili kişinin hür iradesiyle göç etmeye karar verdiği durumları kapsadığı kabul edilmektedir (Göç Terim- leri Sözlüğü, 2009: 22). Mülteci, vatandaşı olduğu ülkede bir gruba mensubi- yeti veya sahip olduğu siyasal görüşten ötürü zulme uğrayacağını düşünen ve bu nedenden dolayı vatandaşı olduğu ülkenin haklarından ve korunmasından yararlanamayarak başka ülkelere göç eden bireyleri ifade etmektedir. Sığın- macı ise, mülteci statüsü almaya yönelik başvurusu henüz tamamlanmamış kişileri ifade etmektedir.

Güvenlik kavramı ise eski çağlardan bu yana insanlık için önemli bir yere sahip olmuştur. İnsanlığın önemle üzerinde durduğu ve bu konuda çeşitli yön- temler geliştirdiği en temel olguların başında güvenlik gelmektedir. İnsanların eski çağlarda mağaralarda yaşamaya başlamasının nedeni iklim şartlarından korunmak kadar güvenlik endişesi taşımasından da kaynaklanmaktadır. Eski toplumlarda ekonomik gelişme sonucunda toprak sahibi ve tüccarların zen- ginleşmesiyle ülkenin kontrolünü ele geçirmesi ve dolayısıyla güvenliği sağ- lamak için de kenti kaleler ve duvarlarla çevirmesi güvenliğin insanlık için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir (Es ve Ateş, 2004: 206). Türk Dil Kurumu'nun tanımına göre güvenlik; "*toplum yaşamında yasal düzenin ak- samadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi, emniyet*" olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2020). Güvenlik genel olarak, kentte yaşayan birey ve kurumların uygarlık dışı davranışlara gitmemesi olarak tanımlansa da; asıl güvenlik, her kentlinin kentin her alanında gece ve gündüz güven içinde olduk- larını bilmeleridir (Kaypak, 2016: 36).

Bu bağlamda kentlerin korunması, güvenli olması dünya nüfusunun bü- yük bir kısmının kentlerde yaşaması dolayısıyla oldukça önemli bir yere sa- hiptir. Kentlerdeki nüfusun dış göç, iç göç gibi sebeplerle artması nedeniyle kentlerde suç oranı artış göstermiş ve güvenlik önemli bir sorun haline gel- miştir. Kentlerin güvenlik sorununu sadece nüfus artışı, suç ve şiddet olarak değerlendirmek yeterli değildir. Bu duruma haklar çerçevesinde de bakmak önemlidir. Kentte yaşamak demek güvenli bir kentsel çevrede yaşama hakkına sahip olmak anlamına gelmektedir. Kentte yaşayan herkesin güvenlik içinde olması demektir (Kaypak, 2016: 36).

Bu bağlamda da insanları cezbeden kentlerin güvenli yerler olması, orada yaşayanların her daim kendini güvende hissetmesi, kentin olanaklarına kolay bir şekilde ulaşırken bu ulaşımın aynı zamanda güvenli olması da önem taşımaktadır. Günümüzde kentlerdeki suç oranlarının artmasıyla kentte yaşayan insanların kendi içinde etrafı çevrili, 24 saat güvenlik kameralarının ve güvenlik görevlilerinin olduğu güvenli sitelere yerleşmeyi tercih ettiğini söylemek mümkündür. Güvenli sitelerin artması ve orada yaşayan insan sayısının artması kentlerin ne kadar güvenli olduğu sorusunu akıllara getirmektedir. Bununla birlikte kentler artık güvensizleşmeye başladıysa bunun sebepleri neler olabilir sorusunu da arkasından getirmektedir. Bir sonraki bölümde kentlerin nüfusunun artmasına ve dolayısıyla kentlerin güvensiz yerler haline gelmesinde etkisi bulunan göç olgusunun kent güvenliği ile ilişkisi ele alınacaktır.

3. KENTTE GÖÇ VE GÜVENLİK İLİŞKİSİ

Göçün yoğun bir şekilde kentlere akın etmesi kentlerin yönetimini zorlaştırmaktadır. Kentlerdeki alt yapının, yerleşim alanlarının, yeşil alanların belli bir nüfus sayısına göre düzenlenmiş olmasının sonucunda yetersiz kalmasının yanında kentin güvenliği ile ilgili de sorunlar yaşanmaktadır. Göç nedeniyle kentlerde yaşayan nüfusun artması mahalli hizmetlerin etkin, verimli ve hızlı bir şekilde yerine getirilmesini de olumsuz yönde etkilemektedir. Bununla birlikte göç nedeniyle kentlerde yaşayan nüfusun artması hem kentlerde düzensizliğe hem de suç oranlarının artmasına neden olmaktadır.

Kentleri yaşayanlar için güvenli hale getirmek ya da var olan güvenli durumun devamını sağlamak bu anlamda oldukça önem taşımaktadır. Çünkü kentte yaşamak kentin sağladığı birçok imkânın yanında insanların gece ve gündüz kendilerini güvende hissetmeleri anlamına da gelmektedir. Bununla birlikte güvenlik insanlar için en temel ihtiyaçlar arasındadır. Kentte kenti ve insanları koruyan güvenlik güçleri bulunmakta, kentteki yerleşim yerleri kira göre daha korunaklı ve planlı şekilde belirlenmekte, kente kira göre daha fazla hizmet verilmektedir. Dolayısıyla kent ortamının insanı kır ortamına göre daha özgürleştirdiğini söylemek mümkündür. Kent herkese kucak açmakta; insanların talepte bulunabileceği her imkânı sunmaktadır. Bu durum da kentleri cazibe merkezleri haline getirmektedir.

Ancak kentin insanlara sunduğu özgür, güvenli bir ortamın yanında nüfusun fazla olması, kira göre yabancılaşmanın fazla olması gibi nedenler suçun

ve şiddetin artmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla da kent ortamı bazen de güvensizleşmektedir. Kırsal ortamdaki tanınırlık yani kırsal yaşamın herkesin birbirini tanıması, nüfusun az olması ortamı güvenli hale getirmektedir. Kentte ise durum kırsaldan çok farklıdır. Özellikle dış göç sonrasında farklı kültüre, dile, yaşam tarzına sahip kişilerin kente yerleşmesi sonucunda bu durum orada yaşayan yerli halk için sorun oluşturmakta kenti güvensiz hale getirebilmektedir.

Karasu (2008)'nin yaptığı "Türkiye'de Kentleşme Dinamiklerinin Suça Etkisi" isimli çalışmasında Türkiye'de büyük, kentleşme oranı yüksek, gelişmiş, GSYH'dan daha çok pay alan, nüfus yoğunluğu yüksek, göç alan kentlerde daha çok suç işlendiği bulguları yer almaktadır. Ancak bu genel tespitin yanında sapmaların da olabileceği ifade edilmektedir (Karasu, 2008: 255).

Dış göçle gelen kişiler, göç ettikleri ülkede kendilerine bir yaşam kurmaya çalışmaktadır. Özellikle çalışma kapsamı içinde ele aldığımız Suriyelilerin büyük bir kısmı, ülkelerindeki İç Savaş nedeniyle Türkiye'ye göç etmek zorunda kalmıştır. Suriye ile Türkiye birbirinden farklı kültüre, yaşam tarzına sahip ülkelerdir. Dolayısıyla ülkemize göç etmek zorunda kalan Suriyeliler kendilerine yaşam kurarken ortaya büyük farklılıklar ve sorunlar çıkmaktadır. Bu sorunların en başında güvenlik gelmektedir. 2011 yılından itibaren ülkemizde yaşamaya başlayan Suriyeliler, kentlerin onlara getirdiği yaşam zorluklarıyla birlikte hayatlarına devam etmeye çalışmaktadırlar. Halkımız için Suriyelilerin ülkemize gelişi sonrasında yapılan çalışmaların da gösterdiği üzere medyanın etkisiyle Suriyeliler tehdit olarak algılanmaya başlanmıştır. Bir sonraki bölümde çalışma kapsamında ele alınan Esenler İlçesi'ndeki güvenlik algısı tartışılacaktır.

4. ESENLER İLÇESİNDE GÜVENLİK ALGISI

İstanbul'un Esenler ilçesi, doğuda Bayrampaşa, kuzeyde Sultangazi, Başakşehir, güneyde Güngören, Zeytinburnu, batıda ise Bağcılar ilçeleri ile komşudur. İlçe, Esenler ve Atışalanı olmak üzere iki ana bölümden oluşmakta ve 1885 hektar alana sahiptir (<https://esenler.bel.tr/sehir-rehberi/kent-rehberi/>). Esenler ilçesinde toplamda 16 mahalle bulunmaktadır. İlçe konumu gereği otogara ve hale yakın olması ve iş olanaklarının bulunması nedeniyle yıllardır göçe maruz kalmaktadır. Bu özellikleri dolayısıyla ilçe iç göçmen için odak noktası halindedir. Bunun yanında daha önce sınır kapılarından ülkeye giriş yapmış olan dış göçmen içinde her zaman odak noktası olmuştur (Çakırer-Özservet ve Küçük, 2018: 84).

İstanbul'un diğer ilçelerine göre daha ekonomik olması ve ulaşım açısından merkezi bir noktada bulunması da ilçeye göç eden sayısını arttırmaktadır. Esenler ilçesinin toplam nüfusu 444.561 kişidir. Bunun %51.16'sı erkek, %48.84'ü ise kadındır (<https://esenler.bel.tr/sehir-rehberi/demografik-yapi/>).

2011 yılında Suriye'de başlayan İç Savaş sonrasında Türkiye'ye zorunlu olarak göç eden Suriyeliler önce sınır kentlerine daha sonra da Türkiye'nin diğer kentlerine yerleşmeye başlamışlardır. Göç eden nüfusun bir kısmı da İstanbul'un belirli ilçelerine yerleşmiştir. Bu ilçeler arasında Esenler ilçesi de yer almaktadır.

Esenler ilçesinin yoğun göçe maruz kalması hem ilçenin yöneticileri açısından hem de ilçede yaşayan yerel halk açısından birçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu sorunların en önemlilerinden biri de güvenlidir. Suriye'den zorunlu olarak göç eden "Geçici Koruma Altındaki"lerin ilçeye yerleşmesiyle birlikte yaşam koşulları ve imkânlarla ulaşım gibi birçok sorunun yanında ilçede yaşayan yerel halk açısından da güvenlik sorunu doğurmuştur.

Çalışma kapsamında Esenler ilçesinde Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı 5 mahalle seçilmiş (Fatih Mahallesi, Oruçreis Mahallesi, Turgutreis Mahallesi, Menderes Mahallesi, Tuna Mahallesi) ve bu mahallelerde toplam 50 kişi ile mülakat yapılmıştır. Bununla birlikte Esenler Belediyesi yetkilileri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı yetkilileri, mahalle muhtarları, Esenler Kaymakamlığı Yazı İşleri Müdürlüğü, Esenler İlçe Emniyet Müdürlüğü ile de görüşmeler yapılmıştır.

Yapılan görüşmelerden elde edilen veriler şu şekildedir:

- Esenler ilçesinde yaşayan Suriyelilerin yerel halk tarafından tehdit olarak algılandığı görülmektedir.
- Suriyelilerin kentlere yerleşmesiyle suç oranlarının yükseldiği, sokaklarda dilencilerin arttığı ve yaygınlaştığı inancında görüşme yapılan kişilerin ortaklaşmaktadır. Bu inanış halkın Suriyelilerin güvenlik tehdidi oluşturduğuna dair algıları güçlendirmektedir.
- Suriyeliler Esenler ilçesine yerleştikten sonra yerel halk tarafından suç oranlarının arttığı ifade edilmektedir.
- Suriyelilerin sayılarının fazla olması ve kalabalık yaşamalarının yerel halkın güvenliği için tehdit oluşturduğu ifade edilmektedir.

- Bununla birlikte sosyo-kültürel farklılıklar da uyumu zorlaştırmakta ve yerel halk üzerinde tehdit oluşturmaktadır.

Tablo 1: Esenler İlçesinde 50 Kişi İle Yapılan Mülakat Sonuçları

GÖRÜŞME SORULARI	EVET	HAYIR
1) Yaşadığınız yerde kendinizi güvende hissediyor musunuz?	%75	%25
2) Yaşadığınız yerde Suriyelilerin olması sizi rahatsız ediyor mu?	%85	%15
3) Yaşadığınız yerde Suriyelilerin suçla karıştığını gördünüz mü?	%15	%85
4) Yaşadığınız yerde Suriyelilerle ilgili olumsuz bir davranışla karşılaşmış mı?	%60	%40
5) Yaşadığınız yerde Suriyeliler tarafından herhangi bir saldırıya uğradınız mı?	%5	%95
6) Suriyeliler sizin için bir tehdit oluşturuyor mu?	%80	%20
7) Suriyelilerin yaşam tarzları sizi güvenlik açısından olumsuz etkiliyor mu?	%65	%35
8) Suriyelilerin mahallenizde yaşamaya başlaması sizi olumsuz etkiledi mi?	%90	%10
9) Yaşadığınız yerde Suriyelilerin yoğun olarak yaşaması kültürel açıdan sizi olumsuz etkiliyor mu?	%55	%45

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Esenler ilçesinin örnek alan olarak seçilen 5 mahallesinde 50 kişi ile yapılan görüşme sonuçları Tablo 1’de gösterilmiştir. Yapılan mülakatta görüşmecilere yöneltilen 9 adet soruya “Evet” ya da “Hayır” olarak cevap verilmesi istenmiştir. “Yaşadığınız yerde kendinizi güvende hissediyor musunuz?” sorusuna %75 oranında “Hayır”, %25 oranında “Evet” cevabı verilmiştir. “Yaşadığınız yerde Suriyelilerin olması sizi rahatsız ediyor mu?” sorusuna %85 oranında “Hayır”, %15 oranında “Evet” cevabı verilmiştir. “Yaşadığınız yerde Suriyelilerin suçla karıştığını gördünüz mü?” sorusuna %15 oranında “Hayır”,

%85 oranında “Evet” cevabı verilmiştir. “Yaşadığınız yerde Suriyelilerle ilgili olumsuz bir davranışla karşılaştınız mı?” sorusuna %60 oranında “Hayır”, %40 oranında “Evet” cevabı verilmiştir. “Yaşadığınız yerde Suriyeliler tarafından herhangi bir saldırıya uğradınız mı?” sorusuna %5 oranında “Hayır”, %95 oranında “Evet” cevabı verilmiştir. “Suriyeliler sizin için bir tehdit oluşturuyor mu?” sorusuna %80 oranında “Hayır”, %20 oranında “Evet” cevabı verilmiştir. “Suriyelilerin yaşam tarzları sizi güvenlik açısından olumsuz etkiliyor mu?” sorusuna %65 oranında “Hayır”, %35 oranında “Evet” cevabı verilmiştir. “Suriyelilerin mahallenizde yaşamaya başlaması sizi olumsuz etkiledi mi?” sorusuna %90 oranında “Hayır”, %10 oranında “Evet” cevabı verilmiştir. “Yaşadığınız yerde Suriyelilerin yoğun olarak yaşaması kültürel açıdan sizi olumsuz etkiliyor mu?” sorusuna %55 oranında “Hayır”, %45 oranında “Evet” cevabı verilmiştir.

Esenler İlçesi kapsamında yapılan alan çalışmasının soruları ve soruları cevaplayan görüşmecilerin cevapları ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Sorulara verilen cevaplardan da anlaşılacağı üzere Esenler’de Suriyelilerin yoğun olarak yaşadığı yerde yaşayan yerli halk Suriyelilerin varlığını tehdit olarak görmektedir. Görüşmecilerin, yaşadıkları yerde kendilerini güvende hissetmediklerini, Suriyelilerle birlikte yaşamaktan büyük bir çoğunluğunun rahatsızlık duyduğunu söylemek mümkündür. Bununla birlikte “Suriyelilerin suçla karıştıklarını gördünüz mü?” sorusuna ise görüşmecilerin büyük bir çoğunluğu “Hayır” cevabını vermiştir. Görüşmeciler, Suriyelilerle ilgili olumsuz bir davranışla (yüksek sesle konuşma, kavga etme gibi) sık sık karşılaştıklarını da ifade etmektedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde; aslında görüşmecilerin birebir Suriyelilerin tehdit oluşturabilecek bir durumla karşı karşıya kalmadığını ancak çevrelerinden, söylemlerden, Suriyelilere olan genel bakış açısından, medyadan etkilendiğini söylemek mümkündür.

Belirlenen anket sorularının görüşmecilere sorulmasının yanında Esenler İlçe Emniyet Müdürlüğü ile de görüşülmek için talepte bulunulmuş ancak görüşme gerçekleştirilememiş ve konuyla ilgili veri-bilgi alınamamıştır. Esenler İlçesi Kaymakamlığı Yazı İşleri Müdürlüğü ile görüşme yapılmıştır. İlçede Suriyeliler üzerine olan algıyla ilgili bilgi alınmıştır. Esenler Belediyesi yetkilileri ve mahalle muhtarları ile de görüşme yapılmış ve yapılan tüm görüşmeler sonucunda yerel halkın Suriyelileri tehdit olarak algıladığını söylemek mümkündür.

5. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

2011 yılından sonra Suriye’de başlayan İç Savaş nedeniyle yoğun bir şekilde göç almaya başlayan Türkiye birçok sorunla karşı karşıya kalmıştır. Dış göçle Suriye’den ülkemize gelen “Geçici Koruma Altındakiler” çoğunlukla kentlere yerleşmiştir. Bu durum kentlerin yönetimini ve yerel hizmetlerin hızlı, etkin ve verimli şekilde halka ulaştırılmasını zorlaştırmıştır. Suriyeli geçici koruma altındakilerin kentlere yerleşmesi ile yerel halk ve Suriyeliler arasında kültürel farklılıklar kendini belirgin bir şekilde göstermiştir. Bununla birlikte medyada Suriyelilerin suç işlemesi ile ilgili haberler sık sık yer almış ve yerel halk tarafında Suriyelilerin tehdit oluşturduğuna dair bir algı oluşmuştur. Bu bağlamda da İstanbul’un en çok göç alan ilçelerinden Esenler’in en çok Suriyeliye sahip 5 mahallesi çalışma kapsamında örnek alan olarak seçilmiştir. Bu mahalleler yaşayan Suriyelilerin yerel halk için kenti güvensiz hale getirip getirmediğini sorgulamak bu çalışma konusu seçilmiş ve örnek alan belirlenmiştir.

Çalışma kapsamında elde edilen veriler değerlendirildiğinde; Esenler ilçesinde yaşayan Suriyelilerin yerel halk tarafından tehdit olarak algılandığı görülmektedir.

Suriyelilerin kentlere yerleşmesiyle suç oranlarının yükseldiği, sokaklarda dilencilerin arttığı ve yaygınlaştığı inancında görüşme yapılan kişilerin ortaklaşmaktadır. Bu inanış halkın Suriyelilerin güvenlik tehdidi oluşturduğuna dair algıları güçlendirmektedir. Suriyeliler Esenler ilçesine yerleştikten sonra yerel halk tarafından suç oranlarının arttığı ifade edilmektedir.

Suriyelilerin sayılarının fazla olması ve kalabalık yaşmalarının yerel halkın güvenliği için tehdit oluşturduğu ifade edilmektedir. Bununla birlikte sosyo-kültürel farklılıklar da uyumu zorlaştırmakta ve yerel halk üzerinde tehdit oluşturmaktadır.

Çalışma kapsamında yapılan görüşmelerin tümü değerlendirildiğinde; görüşmecilerin birebir Suriyelilerin tehdit oluşturabilecek bir durumla karşı karşıya kalmadığını ancak çevrelerinden, söylemlerden, Suriyelilere olan genel bakış açısından, medyadan etkilendiğini söylemek mümkündür. Kentin ve toplumun düzeni, güvenliği için Suriyelileri tehdit gözüyle görmek yerine, onların uyum sağlayabilmelerinde, hayatlarına devam edebilmelerinde etkili olabilmek önemlidir. Çünkü ötekileştirmek hepsini aynı şekilde değerlendirmek gelecek nesillerin yetişmesinde olumsuz etkiler yaratabilir ve o zaman tehdit

oluşturacak bir nesil ortaya çıkabilir. Bu nedenle kentlerimizin güvenliğinin önemine vurgu yaparak bu güvenliği kolluk kuvvetlerimizin yanında kentlerde yaşayan herkesle birlikte bir bütün olarak sağlayabilmek oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

- Çakırcı-Özservet, Yasemin, Küçük, Hülya (2018), “Esenler Örneği’nde Okul Yöneticileri, Okul Aile Birlikleri ve Belediye Gözünden Suriyeli Öğrencilerin Eğitime Katılımı ve Toplumsal Uyumu”,(Edit. Tolga Sakman, Ayşenur Yılmaz ve Ufuk Çiçek), Yeni Güvenlik Ekosistemi ve Çok Taraflı Bedel, TASAM Yayınları, İstanbul, ss.77-90.
- Es, Muharrem, Ateş, Hamza (2004), “Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Cilt 0, Sayı 48, ss.205-248.
- Göç Terimleri Sözlüğü, https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf, (Erişim Tarihi: 10.11.2019).
- Hayta, Yasemin (2016), “Kent Kültürü ve Değişen Kent Kavramı”, Bitlik Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 5, Sayı 2, Aralık 2016, ss.165-184.
- Karasu, Mithat Arman (2008), “Türkiye’de Kentleşme Dinamiklerinin Suça Etkisi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Sayı 4, Cilt 57, ss.255-281.
- Kaypak, Şafak (2016), “Kentsel Bir Sorun Olarak Kentsel Güvenlik”, Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 4, Sayı: 33, Kasım 2016, ss.35-50.
- Keleş, Ruşen, (1996), Kentleşme Politikası, İmge Yayını, Ankara.
- Keleş, Ruşen (2005), “Kent ve Kültür Üzerine”, Mülkiye Dergisi, Cilt 29, Sayı 246, ss.9-18.
- Özdemir, Eylem (2010), “Kentın Tanımlanmasında Sosyolojik Yaklaşımlar: Toplumsal Süreç ve/veya Mekanın Çözümlemesi”, İdeal Kent Dergisi, Sayı 1, Mayıs 2010, ss.44-77.
- Pirenne, Henri (2014), Ortaçağ Kentleri, (Çev. Şadan Karadeniz), 13. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.

Pustu, Yusuf (2006), “Küreselleşme Sürecinde Kent ‘Antik Site’den Dünya Kentine””, Sayıştay Dergisi, Sayı 60, Cilt 17, ss.129-151.

Turut, Hatice, Özgür, Murat E. (2018), “Klasik Kent Kuramlarından Eleştirel Kent Kuramlarına Geçiş Bağlamında Kentleri Yeniden Okumak”, Ege Coğrafya Dergisi, Sayı 27 (1), ss.1-19.

Türk Dil Kurumu (TDK), <https://sozluk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 18.11.2019).

<https://esenler.bel.tr/sehir-rehberi/demografik-yapi/>, (Erişim Tarihi: 10.10.2019).